

COLOQUI NOU DE PEPO CANELLES.

Prudent rahonament que fa un esclafá tarrósos del hòrta, habent vengut de servir al Rey en estes campañes, als valencianets de mòda y à les dametes de escalera abajo, demostranlos els perchuins à que están esposats; en lo demès que vorá el que no estiga cego.

PRIMERA PART.

Mas vale tarde que nunca.
Asiestic yo, cap sagrat:
asi está Pèpo Canelles;
asi está el que sen aná
per lo mon á veure *tierras*,
quant lo tragueren quintat.

Pera mí ya no ya hòmens.
Mireume com he tornat
fet un bruto de refet,
en sensia un gran animal,
un tremolíns en concèptes,
en lo *alentado* un caball,

y per fi el *mayor inquerio*
 desde ponent á llevant.
 Sagrat, ¡y qué fam tenia
 de beurem asi en aball,
 pera contar mil mentires,
 que ni fan be, ni fan mal!
 perque els que corren ho conten
 tot á gust del paladár,
 y embahuquen als agrestes,
 deixantlos barres en alt.
 Huit añs, mesos mes ó meñs
 (em pareix un centenar)
 fa que nons habiem vist.
 Este mon ya haurá mudat.
 Encára venen tramusos?
 Pa francés encára en fan?
 El sòu val dotse diners?
 Hiá aiguaders en lo mercat?
 Y Roseta? per ahon para?
 Rafeleta ya es casá?
 Eu, y la mehua llaudòmia
 de parer haurá mudat?
 Yo no he pogut olvidarla,
 y el intent es lo dabans.
 De goig estic que rebente.
 Pues amigachos, com va?
 Pelambres pixavinets,
 encara estém com abans
 de gallardets sempre plens?
 Cuánt ha darribar lo cas,
 quel servell estiga á plom!
 Cuant men aní, os vaig deixar
 tots vestits de aldianetes,
 droguéts, llistes y retalls;
 ara os encontré mes tontos,
 vestits de lo que os ve al cap.
 Ya compréu, luego venéu;
 hui vestiu gròc, demá blau:
 siga mòda, mas que siga
 la coteta de Fumat.

No penseu mes que en la broma,
 sempre de jáques campant,
echando plantas al aire,
 y les bolchaques al ras.
Ha valiente! cluixca el cánem;
arda Troya, cap sagrat.
 Y be os pareix que á esta chent
 sels podrá forment fiar?
 Esta clase es dels fachendes,
 ó polinarios : sagrat,
 quem tenen lo cap ròmput
 en sos repics y sos balls.
 Estós de primera capa,
 que á totes van festechant,
 no mes servint de permòdos,
 engañant com qui no hu fa,
 estraentlis á les moses
 les soldades, pera anar
 enflocats com les muletetes,
 sens parar de ball en ball,
 ab guitarreta y *postizas,*
 sempre ab térmes retumbants.
 Hu salta, y diu: *bien parado!*
 el atre diu molt formal:
ha salada! qué salero!
 y atres monades al pas,
 que no tenen mes sustansia
 que abadecho remullát.
 Tontos, tontos, cap y tot,
 vosatros penseu rallar
 á la lluna ab la contrera,
 y tots os están tachant.
 Unflats sempre com á gosos,
 molt mes que guañeu, gasant,
 vestiu lo que al bras no es chüst,
 dient: hò porta fulá,
 també yo podré portarho.
 Com no siga un campanár,
 ó un canó de á vinticuatre,
 quí será el que no podrá

portar un vestit de llana,
 de seda, ó de fi metall?
 No consistix en poder,
 sino en si está be ó no está
 al estat de cada hu;
 pero asó quede á un costat,
 qu'es parlaros en hebreo;
 sambra, broma y tòca abant:
 la sabata de escotada
 del peu caéntseli va;
 pero valga per chinèla,
 qu'en plòure es queda en lo fanc;
 per evilla el pònt de Alcira:
 ¡cóm lo fera yo pasar
 debades á mes de quatre,
 si yo la vara empuñas!
 calsa de seda es comú,
 que qui paga va per mar.
 Uns sarahuells ab mes bufes
 quels que pòrta el gran Sultan,
 y quince mil botonéts
 en bolchaques y camals;
 ab una trinchá quels pasa
 del melic un pam en alt.
 Chupetinéts ó chupetes,
 de tresmil mòdes forchats:
 á la francesa, espanyòla,
 inglesa ó de Portugal.
 Les chupes curtes volaren,
 perque han tret uns balándrans
 quels tapen les pantorrilles;
 quils diu surtuns, quils diu fracs,
 yo els dic botargues de mòda,
 y les useu com á tals.
 A qué ve asò, charchalruets?
 nincara el sombrero al cap
 saben ya com s'ha de dur.
 Lo pico que abans dabant,
 sel poseu ara darrere,
 ya al hu, ya al atre costat,

ya dalt lo front, ya á les selles,
 ya calat, ya per calar.
 Qué ha de ser asò, Señor?
 chireuli la copa dalt,
 lo de dins chireuho fòra,
 que apenes toqu'en lo cap,
 y useulo per rodamonte,
 ó per veleta, y abant.
 Y asò per qué? Gran excusa!
 Perque així va Don fulá,
 perque qué dirán de mí,
 sino vaig yo com tots van.
 Vinagres, y els ampradillos?
 y estar sempre vadallant?
 y el gat sempre en lo foguér?
 y el no poder traure el cap
 per los maltesos? fuchint
 de la Pòrta nòva? ha?
 qué os pareix destos conceptes?
 amarguen ó son salats?
 Lo que á mí més còlp me pega,
 es veurels á tots anar
 ab sa vengala empuñada.
 Crec que esta Universitat
 se farà dòr en dos dies,
 pues concedix tans de graus.
 No pará de fer Dotors.
 Yo latre dia (sagrat!
 com qui ignòra es com un cego)
 ab la muntera en la ma
 li diguí: adios, so Dotor,
 á un pòbre pèla-pardals,
 tirador de bellutér;
 y es, que ab sa vengala en ma
 representaba un Galeno,
 un Alcalde ó un Churat.
 Si poguera yo chuñiros
 á la rahó, cap sagrat,
 donaria les orelles,
 sòls perque ningú parlás.

Os burleu dels Pèps del hòrta,
 y ells os pasen al dabant:
 dieu que menchen fesòls,
 carabasa, còls y nabs;
 y mes de quatre vegades,
 si es veren vostros dinars,
 qué *ágilis mógilis*, chicos!
 qué sopades, sagranat!
 pero son de rocegons,
 aygua y òli, sal y alls.
 Y asó per qué? Per la broma,
 per la mòda, per anar
 á la ley, á la marueca,
 prusiana, inglesa; y qui sab,
 cuants de vosatros sereu,
 per vostros gusts arreglar,
 prusians, inglesos, marruecos,
 negres, blancs y chiruflats!
 Si les haciendes no albasten,
 si son tan curts els chornals,
 per qué han de gastar galons,
 terciopelos y metalls?
 Qué quedarà pera els Condes,
 Marquesos, Ducs y atres tals!
 Si molş destos ya no saben
 com poder eixir del fanc,
 ab unes rentes tan fòrtes,
 de vosatros qué dirán?
 No val mes vestir de llana,
 y á ningú deure un real?
 No val.... Pero que ha de valdre,
 si es en desèrt predicar.
 Be pòden los Misioneros
 rompre trònes, que daball
 no hacha pòr de que os agafen;
 perque á la iglesia el anar,
 es per veure á fulaneta,

y si la pòden parlar.
 Allí tot son ulladetes,
 la toseta, el escombrar,
 sens mirar que Deu os mira,
 sempre l'esteu ultrachant.
 Algun dia ixirá tot,
 y pera el conte sumar,
 allí si que entrarán cèros,
 y èrros de marca, sagrat!
 Yo ya sé que me direu
 lo que á Deu va dir Adan:
 Señor, la culpa ha tingut
 la dòna quem hebeu dat.
 Tambe sé, que estes polletes,
 que á tot arreu van picant,
 os pòrten á rebolcòns,
 flacs, perduts, escotiflats;
 y elles s'están molt tovetes,
 sa hermosura contemplant;
 pero yo os done paraula,
 que un atre rato vindrá,
 qu'es chuplarán, y be, els dits,
 y es rascarán á dos mans.
 Chicos, obriu eixos ulls,
 coneixeu la veritat,
 no os vistau de la mentira,
 que algun dia hau de plorar
 les llágrimes com lo puñ.
 Yo estic ya desengañat,
 y sé lo que dona el mon;
 per aixó cante tan clar.
 Arredoniuse, y mireu
 dabant, y que hiá demá,
 pera que quant tòque l'hora,
 os encontreu chusts y sants,
 que yo os tornaré ya á veure,
 quant Deu vullga. Ell vos guart.

SEGONA PART.

Ni sé per hon tinc deixar,
 ni sé per hon tinc dentrar,
 nil fil per hon le de pendre,
 ni sé per hon traure el cap
 de una madeixa enredrada,
 sinse creu ni sentenar.
 Sagrat, este si que es *tiempo!*
 No ho dic per lo temps que fa,
 sino per la gran senturia
 que alcansém tan singular.
Quita allà el siglo de oro,
 quede el de plata á un costat;
 el de còure y el de fèrro
 no tenen que traure el cap.
 Este es el *siglo de siglos,*
 que uns dihuen de novetats,
 y atres com yo, *verbo gracia,*
 li dihuen sigle de fam.
 Cóm de la fam, caballers?
 això es pòc y mal parlat.
 ¡S'ha vist enchamay Valensia
 ab tanta broma, sagrat!
 Cuánt sa vist tan pentinada?
 cuánt ab tan noble reals?
 cuánt ab tants de flòcs y llistes
 y tanta marsialitat?
 Ya tot hòm de gòig rebenta;
 més crec ser enfermetat
 que patixen de un vapor,
 qu'es diu flato mechicá;
 y mes clar, flato de bosa.
 Sí señor, y es tan gran mal,
 que encara es pichor que roña,
 y son tan disimuláts,
 que puto á qui meñs lamòstra;

fantasía cheneral!
 Tots vòlen donar á entendre,
 que tenen, pero no fam.
 Pòbra Valensia! en tal terme
 cuán perdudísima estás!
 Lo mateix es que prediquen
 asi, que en lo pla de Quart.
 ¿Voleu saber qué es la causa
 perque en estos pòc fruit fan
 les misions en la cuaresma?
 yo os ho diré. A predicar
 comensá un gran Misioniste,
 reprenint ab gran afá
 l'escándalo de les mòdes,
 y els fins delles tan fatáls;
 pero casi tots se dihuen,
 á son sayo cada cual;
 no va per mí eixa indirècta;
 eixe texto á mí nom cau.
 Així que fora una mòla
 de molí sinse forat,
 y voríeu cuánts y cuántes
 quedarien sinse nas.
 Tal vòlta están tots podrits,
 ningú sencontra cucát.
 Hu diu: cóm á fulanet
 en la tecla li ha tocat!
 ya loy diré en encontrarlo.
 Latre estará en atra part
 oínt lo mateix asunte,
 y semblant concepte fa;
 de mòdo qu'es per demés
 d'este punt voler parlar.
 Si la que entrá en polonesa,
 polacá torna á ser ya;

si el que en la iglesia conversa,
 torna en la iglesia á parlar:
 si la caramba es caramba,
 y la union, union; sagrat,
 ¡no es per demés ferse tròsos
 sermonechant! guarda el cap;
 cada cabró qu'es arregle:
 el bando de Alcoy. Carám,
 encara voleu collites?
 ah! cudòls com á tabals,
 que os machucaren ve els caixcos,
 y feros morir de fam.
 ¡No es vergoña, vive crispos,
 que vecham esta ciutat,
 sent ramellet de virtud,
 espill de la cristiandad,
 la maravella del mon,
 y modèlo de llealtat,
 feta asquerosa sentina
 de infamies y de maldats!
 Y el motiu? yo os lo diré.
 La causa de tot lo mal
 es un duende qu'es diu mòda:
 Ah, locos y loques! ¡ah,
 còm ploraréu algun dia
 les mòdes de Satanás!
 Pòden seguirse, dieu,
 les mòdes, la lley guardant,
 Pero pèdre haciendes, vides,
 honra y familia, y anar
 encadenant mil tramòyes
 cap al infèrn pas á pas,
 nos cèrt que ho causa la mòda?
 Yo trauré este gat del sac.
 Veniu, dieume, qué es mòda?
 De color un tròs de drap,
 una llista, unes èvillés,
 quatre bollats, dos retalls;
 cofia y sombrero de broma,
 y al fi tot falta de cap.

Y per asò tanta ansia,
 tan mals ratos, tan de afá?
 Señor, que això es *chico pleito*,
 y asunte de vint reals.
 Com no pasára dahí,
 y fora gasto anual,
 nos pedrien, no, les cases.
 Pero si abús s'ha fet ya,
 del un dia pera l'atre
 i xir tots diferenciats.
 Huí es la Prusiana un vestit,
 demá es la union; ya hau mudat,
 huitsens trenta y dos colors
 en tot lo vestit usau.
 Y qué nòms tan fòra terme!
 Tots los colorits dabans
 sadecuaben á lo pròpi!
 blau de cèl, á ell semechant;
 violeta á la violeta;
 y així els demés: pero enguañ,
color de pulga, isabela,
Pansacola, Gibraltar,
sombra de pozo, musú,
 flàutes, claríns y timbals;
 hasta el *lodo de Madrid*
 entre els colors, rògle fa.
 Sagrat, ¡cuánta es la locura,
 y cuánts son los desbarats,
 que per anar á la mòda
 os forcheu y eixecutau!
 Eixos flòcs, eixes carambes,
 eixes cofies, que per grans
 os pòden servir dalfòrches,
 per qué ni á qué son del cas?
 Eixes bufandes tan fines
 sobre els pits, digo, que tal?
 Yo crec que son vidrieres
 pera mirar á la mar;
 perque sobre la gran tumba,
 que per cotilla portau,

ab les ulleres de batre
 nos pòt lo fondo alcansar.
 Li dihuen *despeñadero*,
 y aplegantse á despeñar,
 entre el despeño y empeño,
 ya nos pòt alsar lo cap;
 pero no es d'avergoñits,
 que això podria pasar:
 de falts de fòrces y plata,
 qu'es enfermetát apart.
 Si baixém pues al calcér,
 turrurú y cóm bruñirá!
 però mes valdrá deixarho,
 qu'es un punt molt delicát.
 Sòls una pregunta, chiques,
 os vull fer, pues gala tal,
 empléos y sòu molt doble
 vòstros caps recharán.
 Quís ton marit? Un plater.
 Chirat del atre costat.
 Be pòts gastar òr y plata,
 pues tracta en eixos metalls;
 però cuidado en lo còure,
 que no es òr acrisolat.
 Y el teu señor? Es barber.
 Celles debades tindrás;
 y sempre que torne á casa
 not faltarán novetats.
 Y el teu? Es sastre. Caramba!
 de retallets vestirás;
 no escrupuleches la sarpa,
 que bò la cañada fa.
 Y el teu qu'es? sabatér. Dale!
 Escotadeta anirás;
 pero guardat dels dilluns,
 que not surre el cordová.
 Y el teu? *Tratante de seda*
 y *maestro colegial*.
 Ave María Purísima!
 Bellutér á son manar.

Echa otra sardina al fuego.
 Caps de pesa et sobrarán
 pera tacons y cotilles;
 dita doble y sopa ab alls.
 El teu diu qu'es albardér?
 Tiranes not faltarán;
 pero cuidado ab l'albarda.
 Chica, y el teu qué será?
 Músic. Amagueu les pipes.
 A fe que tú chiularás;
 pero si eres mantellina,
 panóli not faltará.
 Y el daquella? Peluquero.
 Arruyxa y no fases fanc!
 Pera traure mòdes nòves,
 del teu cap mòle farà.
 El atre es blanquer, pellér,
 matafullér, tirasacs,
 sombrerér, pasamanér,
 asahonadór, mañá,
 fèrovellér, galonér,
 hu que adova cordová,
 matalafér, bordadór,
 romanadór, pasta fanc,
 campanér, repastadór,
 botér, tornér, escolá....
 Per últim, un cualsevól,
 pues tots arreu, treballant,
 ya sab Deu y tot lo mon
 lo chornal que guañarán.
 Y sempre broma que broma!
 Perque voleu imitar
 á les señores Condeses,
 les Marqueses y atres tals
 de posesions y de rentes,
 que tenen de que pasar.
 Mireu el *causa causorum*
 del mal tot de esta ciutat.
 Asò es la mòda, chiquilles:
 tot asò acaba els cabals

dels pares y dels marits,
 ya mestres ó ya oficials;
 y cegues sempre ab les mòdes,
 nis dòrm, nis pòt sosegar,
 ni hiá devosió en la misa,
 os confeseu de añ á añ,
 y això per obligasió;
 sermons, ni oirlos mentar:
 y desta manera sempre
 os encontréu en lo fanc.
 Mes com ells van fets uns Ducs,
 y elles uns bultos; sagrat!
 tots pareixen *empleados*;
 y si espluguen els caudals,
 cuant se menechen les còses
 pera haberse de casar,
 (adiós) carabasa ab rabo.
 Si es casen, al sendemá,
 descubèrta la empanada,
 tot son calfaments de cap,

alsar muscles, arruar celles,
 pasechets amunt y aball,
 sospirs y mosegar morro,
 torcarse els ulls á dos mans,
 malair lo matrimoni,
 y tot tirarho á rodar.
 Y asò? La mòda. Vinagres!
 cuánt s'hau de desengañar?
 Y vosatres, vanitoses!
 cuánt coneixereu el mal?
 Per últim yo ya meu deixe,
 perque veig que es enfadar:
 pues lo dols sòls os agrada,
 y amarguen les veritats.
 Lo cèrt es, que com yo os dic,
 viurieu quietets y en pau,
 no faltarien pesetes,
 ni la gracia del de dalt;
 datre mòdo barca á fondo.
 Adios, feu lo que vullgau.

FI.

VALENCIA.

*Imprenta de Laborda, calle de la Bolsería, número 24, donde se hallará
 con otros diferentes; Comedias antiguas y modernas, Entremeses,
 Romances y otros papeles sueltos.*